

Sygn. akt I ACa 670/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 grudnia 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSA Agnieszka Sołtyka
Sędziowie:	SSA Eugeniusz Skotarczak (spr.) SSA Mirosława Gołuńska
Protokolant:	sekretarz sądowy Piotr Tarnowski

po rozpoznaniu w dniu 17 grudnia 2014 r. na rozprawie w Szczecinie

sprawy z powództwa T. T.

przeciwko J. A.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Gorzowie Wielkopolskim

z dnia 3 czerwca 2014 r., sygn. akt I C 1262/13

I. oddala apelację;

II. przyznaje od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Gorzowie Wielkopolskim na rzecz pełnomocnika z urzędu radcy prawnego B. P. kwotę 3.600 (trzy tysiące sześćset) złotych wraz z należnym podatkiem VAT, tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej pozwanemu z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.

SSA M. Gołuńska SSA A. Sołtyka SSA E. Skotarczak

Sygn. akt I ACa 670/14

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim wyrokiem z dnia 3 czerwca 2014 roku zasądził od pozwanego J. A. na rzecz powoda T. T. kwotę 331.780,76 złotych z ustawowymi odsetkami od dnia 22 lutego 2013 roku do dnia zapłaty oraz orzekł o kosztach procesu.

Sąd Okręgowy ustalił, że w 1995 r. powód T. T. i pozwany J. A. prowadzili działalność gospodarczą w postaci spółki cywilnej pod nazwą Przedsiębiorstwo Rolne Produkcyjno-Handlowo-Uslugowe (...) S.C z siedzibą w T.. W 1995 r. jako spółka wygrali oni przetarg na dzierżawę i wykup mienia okołodzierżawnego po byłym gospodarstwie rolnym w G., ogłoszony przez Agencję Własności Rolnej Skarbu Państwa Oddział Terenowy w G. W związku z tym w dniu 17 lipca 1995 r. powód i pozwany dokonali zmiany łączącej ich umowy spółki cywilnej, celem prowadzenia działalności gospodarczej na wydzierżawionym od Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa Oddział w G. byłym gospodarstwie rolnym w G.. Paragraf 5 ust.2 tej umowy stanowił, że udziały wspólników w spółce są równe i wynoszą po 2.000 zł. Według paragrafu 11 i 12 umowy wszelkie fundusze potrzebne do prowadzenia spraw spółki wspólnicy zobowiązują się wносить w częściach równych, natomiast za zobowiązania Spółki wobec osób trzecich wspólnicy odpowiadają całym majątkiem spółki oraz własnym w częściach równych. Udział wspólników w zyskach i stratach spółki również dzieli się w częściach równych (paragraf 14 umowy spółki). Umowa spółki nie zawierała uregulowania stosunków wewnętrznych pomiędzy wspólnikami, dotyczących zasad rozliczania roszczeń regresowych, zatem należy przyjąć, że wspólnik który spełnił świadczenie może żądać jego zwrotu w częściach równych.

W dniu 15 września 1995 r. T. T. i J. A. w ramach prowadzonej spółki cywilnej podpisali na 10 lat umowę dzierżawy nieruchomości rolnej i zakupili od Agencji majątek obrotowy i ruchome środki trwałe mienia przynależnego do gospodarstwa.

Ostatecznie strony zdecydowały się zamknąć działalność gospodarczą z dniem 31 stycznia 1998 r., co nastąpiło na mocy decyzji Burmistrza Miasta i Gminy w S.. Całość majątku spółki cywilnej strony sprzedały nowopowstałej spółce - Przedsiębiorstwu (...) Sp. z o.o. w O.. Nowa spółka przejęła również zobowiązania spółki cywilnej stron. W dniu 16.02.1999 r. Agencja Własności Rolnej Skarbu Państwa Oddział Terenowy w G. zawarła z Przedsiębiorstwem (...) Sp. z o.o. w O., której wspólnikiem był J. K. umowę przystąpienia do długu z tytułu wykupionego przez T. T. i J. A. majątku obrotowego i ruchomych środków trwałych gospodarstwa w G.. Przystępująca do długu spółka odpowiadała wobec Agencji solidarnie z T. T. i J. A.. Spółka nie wywiązała się jednak z postanowień umownych i zaprzestała spłaty zobowiązań z uwagi na trudności finansowe. Zadłużenie wynosiło na dzień 27 kwietnia 2000 r. 339.942,32 zł.

W związku z tym wierzyciel Agencja Własności Rolnej Skarbu Państwa Oddział Terenowy w G. skierowała do Sądu Okręgowego w Gorzowie Wlkp. pozew o zapłatę kwoty 339.942,32 zł przeciwko dłużnikom solidarnym: T. T., J. A. i Przedsiębiorstwu (...) Sp. z o.o. w O.. Nakazem zapłaty z dnia 24 października 2000 r. w sprawie I Nc 40/00 Sąd Okręgowy w Gorzowie Wlkp. nakazał pozwanym T. T., J. A. i Przedsiębiorstwu (...) Sp. z o.o. w O., aby solidarnie zapłacili powodowi tj. Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa Oddział Terenowy w G. kwotę 339.942,32 zł wraz z ustawowymi odsetkami 21% od kwoty 175.226,58 zł od dnia 28.04.2000 r., od kwoty 3.991,81 zł od dnia 26.09.2000 r., od kwoty 157.396,53 zł od dnia 28.04.2000 r. i od kwoty 3.327,40 zł od dnia 26.09.2000 r., w tym kwotę 12.000 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego, w terminie dwóch tygodni od doręczenia nakazu, albo wnieśli w tymże terminie zarzuty. Nakaz ten uprawomocnił się wobec pozwanej spółki, natomiast pozwani J. A. i T. T. wnieśli zarzuty, domagając się uchylenia nakazu i oddalenia powództwa. Na skutek zarzutów wniesionych przez pozwanych, Sąd Okręgowy w Gorzowie Wlkp. rozpoznał sprawę na zasadach ogólnych pod sygn. akt I C 588/00. Wyrokiem z dnia 23 maja 2002 r. Sąd Okręgowy w Gorzowie Wlkp. utrzymał w mocy nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym wydany w dniu 24 października 2000 r. przez Sąd Okręgowy w Gorzowie Wlkp. Wyrok stał się prawomocny z dniem 13 marca 2003 r. tj. z dniem wydania wyroku oddalającego apelację pozwanych przez Sąd Apelacyjny w Poznaniu w sprawie sygn. akt I ACa 88/03. Sąd Najwyższy postanowieniem z dnia 25 listopada 2003 r., w sprawie sygn. akt II CK 318/03 odrzucił kasację wniesioną przez J. A. i T. T..

Postanowieniem z dnia 5 lutego 2001 r. Sąd Okręgowy w Gorzowie Wlkp. w sprawie sygn. akt I Co 101/03 nadał klauzulę wykonalności prawomocnemu nakazowi zapłaty Sądu Okręgowego w Gorzowie Wlkp. z dnia 24 października 2000 r. w sprawie I Nc 40/00 również wobec małżonki dłużnika J. A. z ograniczeniem jej odpowiedzialności do majątku objętego wspólnością majątkową małżeńską J. i I. A..

W dniu 11 maja 2001 r. Agencja Nieruchomości Rolnych Oddział Terenowy w G. skierowała wniosek egzekucyjny do komornika Rewiru III w G. przeciwko jednemu z dłużników solidarnych - Przedsiębiorstwu (...) Sp. z o.o. w O. w

oparciu o tytuł wykonawczy w sprawie sygn. akt I Nc 40/00 o zapłatę kwoty 339.942,32 zł wraz odsetkami i kosztami. Komornik Rewiru III w G. prowadził egzekucję pod sygn. akt III KM 1608/01. Egzekucja okazała się bezskuteczna i postanowieniem z dnia 22 września 2001 r. Komornik Rewiru III w G. umorzył egzekucję, uznając ją za bezskuteczną.

W dniu 6 października 2004 r. w G. powód T. T. zawarł z Agencją Nieruchomości Rolnych Oddział Terenowy w G. porozumienie. Paragraf 1 porozumienia stanowił, że Agencja oświadcza, iż na dzień 12 listopada 2003 r. posiada w stosunku do T. T. nierozliczoną wierzytelność w kwocie 708.553,18 zł. Wierzytelność stanowi zadłużenie z tytułu wykupu majątku okołodzierżawnego i jest objęte wyrokiem (nakazem zapłaty) Sądu Okręgowego w Gorzowie Wlkp., sygn. akt I Nc 40/00 z dnia 24 października 2000 r. Porozumienie obejmowało spłatę należności głównej, odsetek ustawowych oraz kosztów postępowania sądowego i egzekucyjnego, a także kosztów zastępstwa procesowego. Porozumienie zawierało warunki spłaty, zaś paragraf 3 punkt 3 porozumienia wskazywał, że Agencja zobowiązuje się do zmniejszania zadłużenia wskazanego w porozumieniu o pieniądze uzyskane z egzekucji komorniczej od J. A..

Wobec pozwanego J. A. wierzycielka-Agencja Nieruchomości Rolnych Oddział Terenowy w G., skierowała wniosek o wszczęcie egzekucji w dniu 22 września 2003 r., sprawa toczyła się pod sygn. III KM 6189/03, a następnie pod sygn. akt III KM 5382/04. Postępowanie egzekucyjne zostało zawieszona na wniosek wierzyciela w związku z zawarciem porozumienia z pozwanym J. A. (jednym z dłużników solidarnych), dotyczącego spłaty zadłużenia wynikającego z nakazu zapłaty I NC 40/00 oraz wyroku SO w G. z dnia 23 maja 2002 r., sygn. akt I C 588/00.

Pozwany J. A. jako jeden z dłużników solidarnych zawarł w dniu 30 grudnia 2004 r. z Agencją Nieruchomości Rolnych Oddział Terenowy w G. analogiczne porozumienie jak powód T. T., na mocy którego dobrowolnie spłacił 25.290,71 zł. Z uwagi na to, że nie wywiązywał się z harmonogramu spłat poszczególnych rat, Agencja wypowiedziała porozumienie i w dniu 23 maja 2012 r. skierowała sprawę do Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w M. A. W.. Postępowanie egzekucyjne pod sygn. akt KM 964/12 zostało ograniczone po rozliczeniu porozumienia z T. T.. Na dzień 2 stycznia 2014 r. powód T. T. uregulował wszelkie należności względem Agencji, natomiast J. A. nie uregulował jeszcze kosztów postępowania egzekucyjnego w sprawie KM 964/12 oraz należności z tytułu kosztów zastępstwa procesowego.

Ostateczna kwota należności solidarnej wynikającej z tytułu egzekucyjnego tj. nakazu zapłaty I NC 40/00 oraz wyroku SO w Gorzowie Wlkp. z dnia 23 maja 2002 r. w sprawie sygn. akt I C 588/00, obejmująca należność główną, odsetki ustawowe oraz koszty procesu i zastępstwa procesowego wynosiła na dzień 12 listopada 2012 r. - 714.142,95 zł. Powód T. T. na mocy zawartego z wierzycielem porozumienia uregulował łącznie 688.852,24 zł. Ostatnią ratę powód wpłacił w dniu 25 stycznia 2013 r. Pozwany zaś dobrowolnie na mocy porozumienia z wierzycielem zapłacił 25.290,71 zł (k.22). Zobowiązanie stron wynikające z prawomocnego orzeczenia Sądu miało charakter solidarny, strony zaciągnęły zobowiązanie będąc dłużnikami spółki cywilnej, zatem każdy z nich był zobowiązany do spłaty w częściach równych. Każdy winien spłacić wierzycielowi po 357.071,47 zł. Z uwagi na fakt, że pozwany zapłacił ze swojej części tylko 25.290,71 zł, zaś pozostałą część zobowiązania zapłacił wierzycielowi powód tj. kwotę 688.852,24 zł, pozwany winien zwrócić powodowi kwotę 331.780,76 zł.

W dniu 18 sierpnia 2012 r. pozwany J. A. złożył na ręce powoda T. T. pisemne oświadczenie, na mocy którego zobowiązał się przenieść na niego własność nieruchomości tj. domu jednorodzinnego wraz z działką budowlaną nr (...), położonego w miejscowości T. (...), w zamian za spłatę długów pozwanego wobec Agencji Nieruchomości Rolnych w G. Według oświadczenia pozwanego, dom miał się stać własnością powoda z możliwością dożywotniego w nim zamieszkiwania przez J. A. oraz jego żonę. Oświadczenie zawierało również stwierdzenie, że wskazane w nim ustalenia zostaną potwierdzone aktem notarialnym w każdej chwili i z dopracowanymi szczegółami.

Pozwany wycofał się ze zobowiązania dotyczącego przekazania na rzecz powoda prawa własności nieruchomości, zatem powód wezwał pozwanego do zapłaty po raz pierwszy w dniu 9 stycznia 2013 r. W odpowiedzi pozwany pismem z dnia 14 stycznia 2013 r. wskazał, iż wnosi aby określone zostało co składa się na kwotę wymienioną w wezwaniu i co jest podstawą wyliczenia roszczenia. Jednocześnie zapewnił, że zamierza za porozumieniem stron rozliczyć się ze swojego długu.

W dniu 12 lutego 2013 r. powód ostatecznie wezwał pozwanego do spłaty części kwoty (331.780,76 zł), uiszczonej przez niego do rąk wierzyciela –ANR Oddział Terenowy w G., a stanowiącej zobowiązanie solidarne pozwanego w oparciu o prawomocny nakaz zapłaty I NC 40/00 oraz wyrok SO w Gorzowie Wlkp. z dnia 23 maja 2002 r., sygn. akt I C 588/00. Powód wyznaczył pozwanemu 7 dniowy termin do uregulowania zobowiązania licząc od otrzymania wezwania. Pozwany otrzymał wezwanie w dniu 14 lutego 2013 r. Zatem do dnia 21 lutego 2013 r. winien uregulować zobowiązanie. Pozwany nie uregulował do chwili obecnej zobowiązania względem powoda w żadnej wysokości.

Sąd uznał, że powództwo oparte na podstawie art. 376 § 1 i 2 k.c. w związku z art. 860§1 k.c., art. 864 k.c. i art. 867 k.c. jest uzasadnione w całości.

Sąd wskazał, że pozwany J. A. nie negował faktu, iż był dłużnikiem solidarnym w świetle zapadłych orzeczeń, jednakże twierdził, że na mocy porozumienia z dnia 6 października 2004 roku zawartego pomiędzy powodem a wierzycielem, powód przejął na siebie wyłącznie obowiązek spłaty, co stanowi nową część zobowiązania powoda z wierzycielem i zwalnia pozwanego z zapłaty długu. Jednocześnie wskazywał, że powód nie rozliczył się z nim z majątku spółki cywilnej oraz z przejętego przez powoda majątku ruchomego, co podlega kompensacie z roszczeniem dochodzonym niniejszym pozwem.

Sąd ustalił w oparciu o materiał dowodowy zebrany w sprawie, że strony niniejszego procesu były połączone stosunkiem prawnym wynikającym z łączącej je umowy spółki cywilnej zawartej w dniu 17 lipca 1995 r. Zgodnie z brzmieniem art. 860 §1 k.c. przez umowę spółki cywilnej wspólnicy zobowiązują się dążyć do osiągnięcia wspólnego celu gospodarczego przez działanie w sposób oznaczony, w szczególności przez wniesienie wkładów. Natomiast art. 864 k.c. wprowadza zasadę solidarnej odpowiedzialności wspólników za zobowiązania spółki cywilnej, a art. 867 k.c. określa zasady udziału każdego ze wspólników w zyskach i stratach spółki stanowiąc, że „każdy wspólnik jest uprawniony do równego udziału w zyskach i w tym samym stosunku uczestniczy w stratach, bez względu na rodzaj i wartość wkładu. W umowie spółki można inaczej ustalić stosunek udziału wspólników w zyskach i stratach. Można nawet zwolnić niektórych wspólników od udziału w stratach. Natomiast nie można wyłączyć wspólnika od udziału w zyskach”.

Zobowiązania solidarne stron, zaciągnięte przez nie w ramach prowadzonej w formie spółki cywilnej działalności gospodarczej, stały się podstawą wydania prawomocnego orzeczenia w postaci nakazu zapłaty z dnia 24 października 2000 r., sygn. akt I NC 40/00, a następnie wyroku SO w Gorzowie Wlkp. z dnia 23 maja 2002 r. w sprawie sygn. akt I C 588/00, utrzymującego w mocy wskazany nakaz zapłaty.

Umowa zmiany spółki cywilnej zawarta pomiędzy stronami w dniu 17 lipca 1995 r. ustalała zasady rozliczeń między wspólnikami tej spółki w następujący sposób: zgodnie z paragrafem 12 „za zobowiązania spółki wobec osób trzecich wspólnicy odpowiadają całym majątkiem spółki oraz swoim własnym w częściach równych”, a w myśl kolejnego paragrafu 14 umowy spółki „udział w zyskach i stratach wspólników dzieli się w częściach równych”. Tym samym skoro strony ustaliły równy udział w zyskach i stratach spółki oraz odpowiedzialność obu wspólników za zobowiązania spółki w częściach równych, to zgodnie z art. 376 § 1 k.c. dłużnik który świadczenie spełnił (powód w niniejszej sprawie) może żądać zwrotu spełnionego świadczenia od pozwanego w częściach równych. W myśl wskazanej zasady podziału „pół na pół” powód i pozwany byli zobowiązani do zapłaty należności solidarnej w kwotach po 357.071,47 zł. Zarówno powód jak i pozwany zawarli z wierzycielem dwa odrębne, o analogicznej treści porozumienia, dotyczące spłaty długu solidarnego wynikającego z cytowanego wyżej prawomocnego orzeczenia sądu wraz z odsetkami ustawowymi oraz kosztami procesu, kosztami prowadzonych egzekucji i kosztami zastępstwa procesowego. Każde z tych porozumień zawierało zastrzeżenie, że wierzyciel zobowiązuje się zmniejszać zadłużenie wynikające z porozumienia w przypadku wcześniejszej spłaty dokonanej przez drugiego z dłużników solidarnych (k.15-21 i k.242).

Sąd podkreślił, że trzecim z dłużników solidarnych, wskazanych w treści orzeczenia była spółka, której zobowiązanie powstało z uwagi na jej przejęcie majątku po spółce cywilnej stron i zobowiązanie się do dalszej spłaty długu z tego tytułu. Ostatecznie postępowanie egzekucyjne prowadzone przez wierzyciela-Agencję Nieruchomości Rolnych Oddział Terenowy w G. (sygn. akt III KM 1608/01-k.224) przeciwko Przedsiębiorstwu (...) Sp. z o.o. w O. zakończyło

się umorzeniem z uwagi na bezskuteczność egzekucji, gdyż spółka nie posiadała żadnego majątku. Zatem zgodnie z brzmieniem art. 376 § 2 k.c. część przypadająca na dłużnika solidarnego niewypłacalnego, została rozłożona pomiędzy pozostałych współdłużników solidarnych, czyli na powoda i pozwanego w równych częściach. Dokonana przez Sąd analiza materiału dowodowego zebranego w sprawie w postaci pism wierzyciela-Agencji Nieruchomości Rolnych Oddział w G. z dnia 12 listopada 2012r. k. (22), z dnia 2 stycznia 2014 r. i z dnia 26 marca 2014 r. wraz z zestawieniem dokonanych spłat przez powoda (k.212-222 t. II, 238-239 t. II), pozwoliła ustalić, że należność solidarna stron na dzień 12 listopada 2012 r. obejmująca należność główną wynikającą z prawomocnych orzeczeń wraz z odsetkami, kosztami postępowania sądowego i egzekucyjnego oraz kosztami zastępstwa procesowego wynosiła ogółem 714.142,95 złotych. W myśl zasady, określonej w paragrafie 12 umowy spółki cywilnej łączącej strony (k.80-83) za zobowiązania Spółki wobec osób trzecich wspólnicy odpowiadają całym majątkiem spółki oraz własnym w częściach równych. Zatem każdy z nich winien spłacić wierzycielowi po 357.071,47 zł. Sąd ustalił, że powód jako dłużnik solidarny, zapłacił wierzycielowi łącznie kwotę 688.852,24 złotych, jak to wynika z pisma wierzyciela z dnia 26 marca 2014 r. (k.238 t. II), pozwany zaś zaledwie 25.290,71 zł (k.22).

Sąd wskazał, że pozwany zapłacił ze swojej części, tylko kwotę 25.290,71 zł, zaś pozostałą część zobowiązania tj. 331.780,76 zł uregulował za niego powód, zatem powodowi przysługuje roszczenie regresowe co do kwoty 331.780,76 zł. Powód uregulował w dniu 25 stycznia 2013 r. ostatnią ratę zobowiązania solidarnego, które winien uiścić pozwany. W dniu 12 lutego 2013 r. powód wezwał pozwanego do zapłaty kwoty 331.780,76 zł., wyznaczając mu 7 dniowy termin na spełnienie świadczenia regresowego. Pozwany otrzymał wezwanie w dniu 14 lutego 2013 r., zatem roszczenie regresowe stało się wymagalne z dniem 22 lutego 2013 r.

Zdaniem sądu zarzut odnowienia podniesiony przez pozwanego nie zasługuje na uwzględnienie. Twierdzenia pozwanego jakoby jego zobowiązanie solidarne wygasło z uwagi na to, że powód zawarł z wierzycielem porozumienie w dniu 6 października 2004 r., które stanowiło nowację zobowiązania powoda z wierzycielem i zwalniało pozwanego z zapłaty długu, nie znalazły potwierdzenia zarówno w przepisach prawa jak i w zebranych materiale dowodowym. Odnowienie stanowi umowę pomiędzy dłużnikiem a wierzycielem, w której strony postanawiają, że dotychczasowe zobowiązanie zostaje umorzone w związku z powstaniem nowego stosunku zobowiązaniowego. Ten nowy stosunek zobowiązaniowy powinien różnić się od dawnego albo innym świadczeniem albo inną podstawą prawną nawet przy niezmienionym świadczeniu dawnym. Nie jest natomiast zmianą świadczenia jedynie ustalenie innego terminu lub miejsca spełnienia świadczenia. Nowe zobowiązanie powstaje obok, a nie w miejsce dotychczasowego zobowiązania. Sąd uznał, że taka sytuacja nie zaszła w niniejszej sprawie. Porozumienie zawarte pomiędzy powodem a wierzycielem – Agencją Nieruchomości Rolnych nie było zaciągnięciem nowego zobowiązania, albowiem powód miał nadal spełnić na rzecz wierzyciela świadczenie pieniężne. Nie została także zmieniona podstawa prawna zobowiązania, nadal było to zobowiązanie wynikające z wyroku sądowego, a strony porozumienia dokonały jedynie rozłożenia świadczenia na dogodne raty, dokonały zatem podziału kwoty na mniejsze raty i ustaliły terminy spłaty tych sum. Nie zostało zatem zmienione świadczenie ani jego podstawa prawna, zatem nie może być mowy o nowacji.

Ponadto sąd ustalił, że wierzyciel zawarł z pozwanym analogiczne jak z powodem porozumienie w dniu 30.12.2004 r. (k.242), dotyczące spłaty zadłużenia wynikającego z nakazu zapłaty I Nc 40/00 z dnia 24.10.2000 r. Ów fakt również wskazuje na to, że zamiarem wierzyciela nie było odnowienie i zwolnienie pozostałych dłużników ze zobowiązania, a jedynie zawarcie umowy o rozłożeniu na raty zasądzonego świadczenia. Pozwany miał tego świadomość, o czym świadczy treść jego oświadczenia z dnia 18 sierpnia 2012 r. (k.23), jakie złożył powodowi, zobowiązując się do przeniesienia własności domu jednorodzinnego wraz z działką budowlaną na rzecz powoda, w zamian za spłatę długów pozwanego wobec Agencji Nieruchomości Rolnych w G. Ostatecznie pozwany wycofał się z tego zobowiązania, dlatego też powód dochodził swoich roszczeń w przedmiotowym postępowaniu. Pozwany miał zatem świadomość, że powód spłaca wspólny solidarny dług wobec wierzyciela, co spowoduje w przyszłości konieczność rozliczenia się pomiędzy stronami tego procesu.

Również bezpodstawne okazały się zdaniem sądu twierdzenia pozwanego, jakoby powód nie rozliczył się z nim co do roszczeń związanych z majątkiem spółki cywilnej. Przede wszystkim pozwany nie wykazał, by takie nierozliczone roszczenia istniały i by wzywał powoda do ich uregulowania. Powód stanowczo zaprzeczył, by strony miały

jakieś nierozliczone zobowiązania z czasów prowadzenia spółki cywilnej, czyli z okresu 1995 - 1998. Poza tym z korespondencji stron wynika, że pozwany nigdy nie zgłaszał powodowi roszczeń związanych z rozliczeniem umowy spółki (pismo pozwanego kierowane do powoda w dniu 14.01.2013 r. w odpowiedzi na pierwsze wezwanie do zapłaty - k.29). Gdyby faktycznie istniały nierozliczone koszty wynikające z umowy spółki łączącej strony, wówczas pozwany z pewnością przedstawiłby je do potrącenia już dawno. Ostatecznie pozwany składając zeznania na rozprawie (k.251) sam przyznał, iż pełnomocnik uświadomił go, że ewentualne roszczenia w związku z prowadzoną spółką cywilną uległy przedawnieniu i nie zgłosił żadnych wniosków dowodowych w tym zakresie. Sąd zatem przyjął, że zgłoszony w odpowiedzi na pozew zarzut potrącenia nie został udowodniony. Przede wszystkim jednak pozwany nie wykazał, że złożył zgodnie z treścią art. 498 – 499 k.c. oświadczenie woli powodowi o potrąceniu wzajemnych wierzytelności, czego wymagają przepisy prawa. Nie wykazał dalej, że istotnie powód nie rozliczył się z nim z majątku spółki cywilnej i że istnieją na tej podstawie wymagalne wierzytelności pozwanego wobec powoda. Tym samym zarzut potrącenia nie został zdaniem sądu prawidłowo zgłoszony i wykazany.

Sąd poczynił powyższe ustaleniu w oparciu o materiał dowodowy zebrany w sprawie w postaci dowodów z dokumentów urzędowych tj. nakazu zapłaty z dnia 24 października 2000 r. wydanego w sprawie I Nc 40/00 przez Sąd Okręgowy w Gorzowie Wlkp. Wydział I Cywilny, wyroku Sądu Okręgowego w Gorzowie Wlkp. z dnia 23 maja 2000 r., sygn. akt I C 588/00-k.5 wraz z uzasadnieniem, wyroku z dnia 13 marca 2003 r. wydanego przez Sąd Apelacyjny w Poznaniu w sprawie I ACa 88/03 wraz z uzasadnieniem, postanowienia SN z dnia 25 listopada 2003 r., sygn. akt II CK 318/03-k.12-14, postanowienia SO w Gorzowie Wlkp. z dnia 5 lutego 2004 r. w sprawie I Co 101/03 o nadanie klauzuli wykonalności przeciwko małżonce dłużnika J. A., decyzji Burmistrza Miasta i Gminy S. o zaprzestaniu prowadzenia działalności przez strony w dniu 31 stycznia 1998 r.,

Charakter i rodzaj stosunku prawnego łączącego strony procesu Sąd ustalił w oparciu o dowody z dokumentów prywatnych w postaci umowy zmiany spółki cywilnej z dnia 17 lipca 1995 r. łączącej strony, umowy przedwstępnej z dnia 9 października 1997 r. zawierającej porozumienie stron z J. K.. Zasady spłaty zadłużenia stron wobec wierzyciela, terminy i wysokość dokonanych spłat przez każdą ze stron oraz treść porozumień łączących strony z wierzycielem, a także ustalenia pomiędzy stronami dotyczące spłaty zadłużenia, Sąd ustalił w oparciu o dowody ze wskazanych dokumentów.

Sąd dał wiarę wskazanym dowodom z dokumentów. Żadna ze stron nie kwestionowała ich prawdziwości, Sąd również nie znalazł podstaw, aby czynić to z urzędu. Sąd uznał za wiarygodne w całości zeznania powoda w zakresie okoliczności powstania zobowiązania solidarnego, zasądzonych prawomocnymi orzeczeniami sądu, w zakresie okoliczności dotyczących spłaty zobowiązania solidarnego, a także stosunku prawnego jaki łączył go z pozwanym i wzywania pozwanego do zwrotu spłaconego świadczenia. Zeznania pozwanego w znacznej części również zasługują na wiarę. Pozwany przyznał, że łączyła go umowa spółki cywilnej z powodem, która przestała istnieć w 1998 roku. Potwierdził, że spółka miała zobowiązania wobec wierzyciela – Agencji, które miała przejąć spółka z ograniczoną odpowiedzialnością zarządzana przez J. K.. Wobec braku spłaty długów na rzecz Agencji – wydany został nakaz zapłaty, a następnie wyrok sądowy, które stały się prawomocne i wykonalne. Pozwany zawarł porozumienie z Agencją, w którym zobowiązał się do spłaty długu i spłacił z tego tytułu kwotę ponad 25.000 złotych. Miał świadomość, że wspólny dług spłaca powód i chcąc się z nim rozliczyć zamierzał przenieść na powoda własność swej nieruchomości, z czego jednak wycofał się. Pozwany w trakcie procesu proponował zawarcie ugody do kwoty 120.000 złotych uznając, że powód winien skierować swe roszczenie regresowe także przeciwko trzeciemu dłużnikowi solidarnemu spółce z ograniczoną odpowiedzialnością. Sam jednak zeznał, że na jego wniosek było prowadzone postępowanie przez organy ścigania w celu ustalenia majątku tej spółki, co jednak zakończyło się niepowodzeniem. Pozwany ma zatem pełną świadomość, że trzeci dłużnik solidarny jest niewypłacalny, nie posiada żadnego majątku, z którego powód mógłby zaspokoić swe roszczenie.

Reasumując Sąd uznał, że roszczenie regresowe powoda, mające swoje źródło w umowie spółki cywilnej łączącej strony, stwierdzone prawomocnym orzeczeniem sądu, okazało się w pełni uzasadnione. Powód jako jeden z dłużników

solidarnych spełnił świadczenie za pozwanego do rąk wierzyciela co do kwoty 331.780,76 zł. Ostatnią ratę powód uregulował w dniu 25 stycznia 2013 r. i pismem z dnia 12 lutego 2013 r. wezwał pozwanego do zwrotu świadczenia.

Mając na uwadze powyższe Sąd zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 331.780,76 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 22 lutego 2013 r. (punkt I sentencji wyroku), uznając że brak jest podstaw do rozłożenia zasądzzonego świadczenia na raty. Pozwany wnosił o rozłożenie należności na dziesięć lat, natomiast powód wyraził zgodę na spłatę świadczenia przez trzy lata w przypadku zawarcia ugody przez strony. Sąd uznał, że pozwany nie ma rzeczywistych możliwości spłaty zasądzonej kwoty zarówno w ratach rozłożonych na trzy lata jak i na dziesięć lat. W przypadku bowiem rozłożenia zasądzonej kwoty na trzy lata – pozwany musiałby płacić miesięcznie na rzecz powoda raty po 9.216,13 złotych, natomiast w przypadku rozłożenia na dziesięć lat – musiałby spłacać raty miesięczne po 2.764,83 złotych. Pozwany tymczasem utrzymuje się ze świadczenia w kwocie 1300 złotych miesięcznie, podobne świadczenie otrzymuje jego żona, łączne zatem dochody w rodzinie pozwanego wynoszą około 2.600 złotych, a zatem mniej niż miesięczna rata, niezbędna do spłaty długu wobec powoda. Wobec tego, że pozwany musi ponosić koszty utrzymania siebie i żony, nie mógłby w rzeczywistości wywiązać się ze zobowiązania wobec powoda nawet w przypadku rozłożenia zasądzonej kwoty na raty. Ponadto pozwany przez wiele lat – co najmniej od 2004 roku miał świadomość tego, że powód spłaca wspólny dług i przyjdzie moment rozliczenia się z pozwanym. Nie poczynił jednak na ten cel żadnych oszczędności, co świadczy o braku dobrej woli spłacenia powoda.

O odsetkach Sąd orzekł na podstawie art. 481 § 1 k.c. zasądzając je od 22 lutego 2013 roku tj. od dnia następnego po upływie terminu do zapłaty, wyznaczonego przez powoda w wezwaniu z dnia 12 lutego 2013 r. (k.32). Pozwany otrzymał wezwanie w dniu 14 lutego 2013 r., zatem 7 dniowy termin do zapłaty upłynął z dniem 21 lutego 2013 roku i od następnego dnia - 22 lutego 2013 r. pozwany pozostaje w zwłoce, co czyni zdaniem sądu roszczenie odsetkowe od tego dnia uzasadnione.

Powód wygrał proces w całości, dlatego też na podstawie art. 98 k.p.c. obciążył pozwanego kosztami procesu.

Apelację od wyroku wniósł pozwany.

Zaskarżył go w całości.

Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił:

1. błędy w ustaleniach faktycznych mające wpływ na treść orzeczenia, a polegające na:

- przyjęciu, że solidarność odpowiedzialności stron wobec wierzyciela Agencji Nieruchomości Rolnej (dalej ANR) wynika z rozwiązywanej umowy spółki a nie z umów stron zawartych w 1996r. i umowy przystąpienia do długu Przedsiębiorstwa Rolnego (...) spółka z o.o. w siedzibą w O. i z nakazu zapłaty Sądu Okręgowego w Gorzowie Wielkopolskim sygn. akt I Nc 40/00 (I C 588/00);

- przyjęciu, że trzeci dłużnik solidarny (Przedsiębiorstwo Rolne (...) sp. z o.o.) tak w 2013 roku jak i obecnie oraz w 2004 roku w datach zawarcia przez strony z ANR porozumień o spłaceniu długu był dłużnikiem niewypłacalnym;

- przyjęciu, że porozumienie z 6.10.2004 roku T. T. o uznaniu długu 708.553,18 złotych i jego indywidualnym, wyłącznie osobistym obowiązku spłaty nie było umową o charakterze nowacji zobowiązań z umorzeniem długu dotychczasowego na warunkach zmiany świadczeń poprzez ratałną spłatę, czyli pominięciem skutku zwolnienia z długu dotychczasowego powoda oraz pozostałych dłużników solidarnych;

- przyjęciu, że dług solidarny powstały w wyniku zawarcia dwóch umów z ANR o wykup majątku oraz z umowy przystąpienia do długu przez trzeciego dłużnika solidarnego, mimo zawartej przez T. T. umowy owacyjnej, ustalona odpowiedzialność regresowa z tytułu solidarności sprowadza się do rozliczeń pomiędzy dłużnikami solidarnymi tylko w dwóch częściach równych w wyniku solidarności przewidzianej umową spółki cywilnej, a nie rozliczeniu wszystkich trzech dłużników w częściach równych po 1/3;

- dowolnym przyjęciu, że trzeci dłużnik solidarny Przedsiębiorstwo Rolne (...) sp. z o.o. w O. jest dłużnikiem niewypłacalnym;

- pominięciu okoliczności związanych z indywidualnym odrębnym traktowaniem przez ANR porozumień (umów) zawartych w 2004 roku z powodem i pozwanym o nowym określeniu ich zobowiązań, ze skutkiem zniesienia solidarnej ich odpowiedzialności i umorzeniem długów pierwotnych, poprzez przyjęcie w obu umowach zawartych 6.10 i 30.12.2004 roku identycznej wysokości długu podlegającemu spłacie, mimo iż powód T. T. w wykonaniu swojego zobowiązania przed datę zawarcia umowy przez J. A., dokonał zapłaty częściowej długu do wysokości 3.340 złotych;

2. naruszenie prawa materialnego:

- przepisów art. 506 k.c. w zw. z art. 65 § 1 i 2 k.c. poprzez ich pominięcie i nie zastosowanie w zakresie wykładni treści porozumienia (umowy) powoda z 4.10.2004r. zawartej z ANR i poprzez nieprzyjęcie skutku umorzenia wcześniejszego zobowiązania oraz poprzez nieprzyjęcie skutku zwolnienia pozwanego J. A. i trzeciego solidarnego dłużnika z solidarnej odpowiedzialności wynikającej z orzeczenia sądowego – nakazu zapłaty I Nc 40/00 (I C 588/00) Sądu Okręgowego w Gorzowie Wielkopolskim;

- przepisu art. 376 § 1 k.p.c. poprzez jego błędną wykładnię do interpretowania relacji umownych wierzyciela ANR z powodem T. T., pozwanym J. A. i trzecim dłużnikiem Przedsiębiorstwem Rolnym (...) spółka z o.o. z/s w O., w ten sposób, że w okolicznościach faktycznych sprawy powód w stosunku do pozwanego J. A. zachował uprawnienie regresowe z tytułu solidarności długu, w tym że powód ma prawo żądać zwrotu połowy wartości spełnionego przez siebie świadczenia dłużnego, a nie co najwyżej części równej wynoszącej 1/3 spełnionego przez siebie świadczenia;

3. naruszenie przepisów proceduralnych z art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 328 § 2 k.p.c. poprzez nierozważenie wszystkich okoliczności faktycznych i braku wnikliwego rozważenia treści zebranych dowodów:

- naruszenie przepisu art. 102 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie w sprawie, jako do wypadku szczególnie uzasadnionego poprzez nie obciążanie pozwanego kosztami sądowymi.

Podnosząc powyższe zarzuty wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego zwrotu kosztów procesu według norm przepisanych, w tym przyznanie zwrotu kosztów zastępstwa procesowego sprawowanego z urzędu pełnomocnikowi pozwanego za postępowanie apelacyjne (za I i II instancję), ewentualnie z ostrożności procesowej wniósł o uchylenie wyroku sądu I instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania z jednoczesnym orzeczeniem o kosztach postępowania, w tym zasądzeniem od powoda na rzecz pozwanego zwrotu kosztów postępowania według norm przepisanych, w tym zakresie kosztów zastępstwa procesowego pozwanego sprawowanego z urzędu za I i II instancję, albo w przypadku uwzględnienia apelacji w części wniósł o wzajemne zniesienie pomiędzy stronami kosztów procesu I i II instancji, zawsze jednak także w przypadku oddalenia w całości apelacji, a przy uwzględnieniu regulacji przewidzianej art. 102 k.p.c. wniósł o odstąpienie od obciążania pozwanego w całości kosztami procesu, w tym poprzez uchylenie pkt II zaskarżonego wyroku sądu I instancji.

Powód wniósł o oddalenie apelacji.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja pozwanego jest bezzasadna.

Podstawą rozliczeń regresowych – roszczeń powoda jest prawomocny nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym z dnia 24 października 2000 roku wydany przez Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim w sprawie sygn. akt I Nc 40/00, na podstawie którego J. A., T. T. i Przedsiębiorstwo (...) spółka z o.o. w O. mieli zapłacić solidarnie na rzecz powoda kwotę 33.942,32 złotych wraz z odsetkami i kosztami procesu.

Podstawy odpowiedzialności solidarnej wszystkich dłużników były badane zarówno przez Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim jak i Sąd Apelacyjny w Poznaniu. W wyniku wniesionych przez J. A. i T. T. zarzutów od wskazanego wyżej nakazu zapłaty Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim w wyroku z dnia 22 maja 2002 roku w sprawie sygn. akt I C 588/00 utrzymał w mocy zaskarżony nakaz zapłaty, a Sąd Apelacyjny w Poznaniu wyrokiem z dnia 13 marca 2003 roku w sprawie sygn. akt I ACa 98/03 oddalił apelację pozwanych w tej sprawie J. A. i T. T..

Dla niniejszego procesu istotnym jest zatem stwierdzona tym orzeczeniem solidarność odpowiedzialności tych trzech dłużników, tj. T. T., J. A. i Przedsiębiorstwa (...) spółka z o.o. w O. wobec powoda. W zakresie odpowiedzialności solidarnej wszystkich dłużników powód uiszczył wierzycielowi Agencji Nieruchomości Rolnych Oddział w G. łączną kwotę 688.852,24 złotych, pozwany zapłacił tylko kwotę 25.290,71 złotych, co wynika z pisma wierzyciela z dnia 26 marca 2014 roku (k. 238).

Postępowanie egzekucyjne prowadzone przez wierzyciela wobec trzeciego ze współdłużników Przedsiębiorstwa (...) spółka z o.o. w O. zostało umorzone prawomocnym postanowieniem Komornika Sądowego Rewiru III przy Sądzie Rejonowym w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 22.09.2001 roku w sprawie III Km 1608/01. Z uzasadnienia postanowienia wynika, że podstawą umorzenia była bezskuteczność egzekucji, gdyż dłużnik nie posiada żadnego majątku (k. 224).

Dla oceny niewypłacalności tego dłużnika nie ma znaczenia, że postępowanie egzekucyjne zostało zakończone ponad 10 lat temu.

Pozwany poza gołosłownym zakwestionowaniem niewypłacalności tego dłużnika, nie przedstawił żadnych dowodów mogących podważyć te ustalenia. Dowód w tej mierze zgodnie z art. 6 k.c. obciąża pozwanego.

Wskazać należy, że niewypłacalność jednego z dłużników solidarnych występuje już wtedy gdy aktywa jego majątku nie wystarczają na pokrycie przypadającej na niego części długu.

Zasadnie zatem wskazuje sąd I instancji, że zgodnie z art. 376 § 2 k.c. w związku z art. 376 § 1 zd.1 k.c. część przypadająca na dłużnika niewypłacalnego rozkłada się między współdłużnika w częściach równych.

Powód i pozwany ponoszą zatem solidarną odpowiedzialność majątkową wobec wierzyciela w częściach równych za niewypłacalnego dłużnika – spółkę (...). Zgodnie natomiast z art. 376 § 1 zd. 1 k.c. jeżeli jeden z dłużników solidarnych spełnił świadczenie (powód), treść istniejącego między współdłużnikami stosunku prawnego rozstrzyga o tym, czy i w jakich częściach może on żądać zwrotu od współdłużników (pozwanego). Stosunek prawny który łączył strony i na podstawie której orzeczono wobec nich o odpowiedzialności solidarnej przy wydaniu prawomocnego nakazu zapłaty przy wydaniu nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym z dnia 24.10.2000 roku wydanym przez Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim w sprawie sygn. akt I Nc 40/00 jest umowa spółki łącząca strony z dnia 17 lipca 1995 roku (k. 80-82).

Zgodnie z jej zapisami § 11 i 12 wszelkie fundusze potrzebne do prowadzenia spraw spółki wspólnicy zobowiązują się ponosić w częściach równych, natomiast za zobowiązania spółki wobec osób trzecich wspólnicy odpowiadają całym majątkiem spółki oraz własnym w częściach równych. Udział wspólników w zyskach i stratach spółki również dzieli się w częściach równych (§14). Podzielić należy stanowisko sądu I instancji, że przy takich uregulowaniach umownych, mimo braku uregulowania wprost stosunków wewnętrznych pomiędzy wspólnikami dotyczącym zasad rozliczania roszczeń regresowych, należy przyjąć, że wspólnik który spełnił świadczenie może żądać jej zwrotu w częściach równych.

Powód zatem wbrew zarzutom pozwanego może na podstawie art. 376 § 1 i 2 k.c. dochodzić od dłużnika solidarnego – pozwanego J. A. połowy uiszczonych za niego należności wynikających z nakazu zapłaty w sprawie sygn. akt I Nc 40/10 i to zarówno w części wynikającej z postanowień łączącej strony umowy spółki z dnia 17 lipca 1995 roku jak i z tytułu niewypłacalności trzeciego dłużnika – spółki (...) w O..

Sąd I instancji prawidłowo ustalił, że pozwany ze swojej części zapłacił wierzycielowi jedynie kwotę 25.290,71 złotych, a pozostałą część zobowiązania tj. kwotę 333.790,76 złotych uregulował za niego powód, zatem powodowi przysługuje roszczenie regresowe co do tej kwoty. Prawidłowo też Sąd I instancji określił datę wymagalności do zapłaty tej kwoty na dzień 22 lutego 2013 roku. Nie znajduje również uzasadnienia zarzuty pozwanego dotyczące nieuwzględnienia odnowienia (art. 506 § 1 k.c.) długu.

Według skarżącego zobowiązanie solidarne wygasło z uwagi na to, że powód zawarł porozumienie z wierzycielem w dniu 6 października 2004 roku (k. 15-21), które stanowiło nowację zobowiązania powoda z wierzycielem i zwalniało pozwanego z zapłaty długu wobec powoda.

Sąd I instancji w sposób bardzo szeroki i pogłębiony wskazał na czym polega instytucja odnowienia długu, wskazując że treść porozumienia powoda z wierzycielem w żaden sposób nie można zakwalifikować jako odroczenia.

Wobec szczegółowych rozważań Sądu I instancji w tym zakresie, które Sąd Apelacyjny w pełni podziela, nie uznaje za zasadny powielać tych rozważań. Generalnie stwierdzić należy, że powyższe porozumienie nie było zaciągnięciem nowego zobowiązania, gdyż powód w wyniku jego zawarcia miał nadal spełniać na rzecz wierzyciela świadczenie pieniężne. Nie została także zmieniona podstawa prawna zobowiązania, nadal było to zobowiązanie wynikające z orzeczenia sądowego, a strony porozumienia dokonały jedynie rozłożenia świadczenia na dogodne raty, dokonały zatem podziału kwoty na mniejsze raty i ustaliły termin spłaty tych sum. Nie zostało w wyniku porozumienia zmienione świadczenie ani jego podstawa prawna, nie można zatem mówić tutaj o nowacji. Co więcej, wierzyciel w porozumieniu wyraźnie dał wyraz temu, że jest to umowa będąca rozłożeniem na raty istniejącego zobowiązania dłużników solidarnych, wynikającego z wyroku sądowego – paragraf 1 porozumienia, a także zastrzegł sobie zaliczanie na poczet tego długu należności wpłacanych przez drugiego z dłużników solidarnych – pozwanego w niniejszym procesie, co wynika z paragrafu 3 ust. 3 porozumienia. W związku z tym nie może być mowy o odnowieniu i zwolnieniu tym samym pozostałych dłużników ze zobowiązania, o czym stanowi art. 374 § 1 k.c.

Podkreślić należy, że porozumienie o identycznej treści zawarł pozwany z wierzycielem w dniu 30 grudnia 2004 roku (k. 242) co stoi w całkowitej sprzeczności zarzutom o nowacji. Przy przyjęciu bowiem poglądu prawnego należałoby uznać, że to pozwany przejął wyłącznie na siebie obowiązek spłaty zadłużenia wobec wierzyciela.

O tym, że pozwany żadnego z powyższych porozumień nie traktował jako nowacji długu świadczy najlepiej fakt, że kilka lat po ich podpisaniu i spłaceniu niemal całej kwoty długu pozwany złożył w dniu 18 sierpnia 2012 roku (k. 23) oświadczenie, w którym zobowiązał się do przeniesienia własności domu jednorodzinnego wraz z działką budowlaną z zamian za dokonaną już w znacznej mierze przez powoda spłaty u pozwanego jego długu wobec wierzyciela – Agencji Nieruchomości Rolnych.

Nie jest również zasadny zarzut skarżącego co do rzekomego nierozliczenia się powoda z pozwanym co do roszczeń związanych z majątkiem spółki cywilnej.

Pozwany nie wykazał, a to jego zgodnie z art. 6 k.c. obciążał w tym zakresie dowód, by pomiędzy stronami istniały nierozliczone roszczenia związane z majątkiem spółki cywilnej. Pozwany nigdy takich roszczeń z tytułu rozliczenia umowy spółki nie zgłaszał, mimo że sprawy związane z spłatą długów związanych z prowadzeniem działalności w ramach spółki toczyły się już od 2000 roku. Pozwany przede wszystkim nie złożył powodowi zgodnie z przepisami prawa (art. 498-499 k.c.) stosownego oświadczenia woli o potrąceniu wzajemnych wierzytelności. Odnosząc się do braku uwzględnienia zapłaty przez powoda wierzycielowi kwoty 3.340 złotych zdaniem Sądu Apelacyjnego z powołanych przez skarżącego dokumentów (pismo wierzyciela z 26.03.2014 roku – k. 238-239) okoliczność taka nie wynika.

Nie jest również zasadny zarzut naruszenia art. 102 k.p.c.. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem trudna sytuacja materialna strony nie jest przeszkodą wystarczającą do stosowania dobrodziejstwa wynikającego z tego przepisu. Wskazać należy, że trudna sytuacja materialna pozwanego uwzględniona została w dostatecznym zakresie poprzez

ustanowienie dla pozwanego przez Sąd I instancji pełnomocnika z urzędu (k. 227) oraz zwolnienia go od uiszczenia opłaty sądowej od apelacji ponad kwotę 30 złotych (k. 347).

Stosując art. 102 k.p.c. musi brać pod uwagę całokształt okoliczności sprawy. Sprawy związane z rozliczeniem się również pozwanego z wierzytelności przysługującej Agencji Nieruchomości Rolnych trwają co najmniej od 2000 roku – wydanie nakazu zapłaty w sprawie I Nc 40/00 i brak jakiegokolwiek uzasadnienia dla sytuacji w której to powód nie dość że sam pokrył praktycznie całą bardzo wysoką kwotę należności przysługujących wierzycielowi i jeszcze wskutek nagannej postawy pozwanego zmuszony został do ponoszenia znacznych kosztów procesu w kwocie 24.423 złotych w postępowaniu przed Sądem I instancji.

Marginalnie już tylko wskazać należy, że strona powodowa nie zażądała kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym, chociaż miała do tego prawo.

W tej sytuacji uznając, że żaden z podniesionych zarzutów apelacyjnych nie znalazł uzasadnienia, Sąd Apelacyjny oddalił apelację pozwanego jako bezzasadną na podstawie art. 385 k.p.c.

Orzeczenie o kosztach zastępstwa procesowego pełnomocnika pozwanego Sąd Apelacyjny oparł na podstawie zgłoszonego przez niego spisu kosztów (k. 360) uznając, że nie narusza on obowiązujących w tym zakresie przepisów rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1349 ze zm.).

SSA M. Gołuńska SSA A. Sołtyka SSA E. Skotarczak